

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2013 m. gegužės 30 d.*

„Asmens duomenų tvarkymas — Direktyva 95/46/EB — 2 straipsnis — Sąvoka „asmens duomenys“ — 6 ir 7 straipsniai — Duomenų kokybės ir duomenų tvarkymo teisėtumo principai — 17 straipsnis — Tvarkymo saugumas — Darbo laikas — Darbo laiko sąrašai — Nacionalinės institucijos, atsakingos už darbo sąlygų laikymosi priežiūrą, prieiga — Darbdavio pareiga pateikti darbo laiko sąrašus taip, kad su jais būtų galima nedelsiant susipažinti“

Byloje C-342/12

dėl *Tribunal do trabalho de Viseu* (Portugalija) 2012 m. liepos 13 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2012 m. liepos 18 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Worten – Equipamentos para o Lar SA

prieš

Autoridade para as Condições de Trabalho (ACT)

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas M. Ilešič, teisėjai E. Jarašiūnas, A. Ó Caoimh (pranešėjas), C. Toader ir C. G. Fernlund,

generalinė advokatė J. Kokott,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- Worten – Equipamentos para o Lar SA, atstovaujamos *advogados* D. Abrunhosa e Sousa ir J. Cruz Ribeiro,
- Portugalijos vyriausybės, atstovaujamos L. Inez Fernandes ir C. Vieira Guerra,
- Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek,
- Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* M. Russo,
- Vengrijos vyriausybės, atstovaujamos M. Fehér bei K. Szijjártó ir Á. Szilágyi,

* Proceso kalba: portugalų.

— Europos Komisijos, atstovaujamos P. Costa de Oliveira ir B. Martenczuk,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinės advokatės nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (OL L 281, p. 31; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 15 t., p. 355) 2 straipsnio ir 17 straipsnio 1 dalies išaiškinimu.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant ginčą tarp *Worten – Equipamentos para o Lar SA* (toliau - *Worten*), įmonės, kurios buveinė yra Vizéjuje (Portugalija), ir *Autoridade para as Condições de Trabalho* (Darbo sąlygų priežiūros inspekcija, toliau – ACT) dėl pastarosios prašymo leisti susipažinti su pirma minėtos įmonės darbo laiko sąrašais.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 95/46

- 3 Pagal Direktyvos 95/46 2 straipsnį „Sąvokos“:

„Šioje direktyvoje:

- a) „asmens duomenys“ reiškia bet kurią informaciją, susijusią su asmeniu (duomenų subjektu), kurio tapatybė yra nustatyta arba gali būti nustatyta; asmuo, kurio tapatybė gali būti nustatyta, yra tas asmuo, kurio tapatybė gali būti nustatyta tiesiogiai ar netiesiogiai, ypač pasinaudojus nurodytu asmens identifikavimo kodu arba vienu ar keliais to asmens fizinei, fiziologinei, protinei, ekonominei, kultūrinei ar socialinei tapatybei būdingais veiksniais;
- b) „asmens duomenų tvarkymas“ (tvarkymas) reiškia bet kurią operaciją ar operacijų rinkinį, automatiniais arba neautomatiniais būdais atliekamus su asmens duomenimis, kaip antai: rinkimas, užrašymas, rūšiavimas, saugojimas, adaptavimas ar keitimas, atgaminimas, paieška, naudojimas, atskleidimas perduodant, platinant ar kitu būdu padarant juos prieinamus, išdėstymas reikiama tvarka ar sujungimas derinant, blokavimas, trynimas ar naikinimas;

<...>“

- 4 Šios direktyvos 3 straipsnyje „Taikymo sritis“ nustatyta:

„1. Ši direktyva taikoma automatiniais būdais tvarkant asmens duomenis ištiesai arba dalimis ir neautomatiniais būdais tvarkant asmens duomenis, kai tie duomenys sudaro arba yra skirti sudaryti rinkmenų sistemos dalį.

2. Ši direktyva netaikoma tvarkant asmens duomenis:

- kai yra užsiimama tokia veikla, kuri nepatenka į Bendrijos teisės taikymo sritį, kaip antai veikla, kuri numatyta Europos Sąjungos sutarties V ir VI dalyse, taip pat kai atliekamos tvarkymo operacijos, susijusios su visuomenės saugumu, gynyba, valstybės saugumu (taip pat ir valstybės ekonomine gerove, kai tvarkymo operacija susijusi su valstybės saugumo klausimais) ir su valstybės veiksmis baudžiamosios teisės srityje;
- kai duomenis tvarko fizinis asmuo, užsiimdamas tik asmenine ar namų ūkio veikla.“

5 Minėtos direktyvos 6 straipsnyje, susijusiame su duomenų kokybės principais, nustatyta:

„1. Valstybės narės numato, kad asmens duomenys turi būti:

<...>

- b) surinkti įvardintais, aiškiai apibrėžtais ir teisėtais tikslais, o po to tvarkomi su šiais tikslais suderintais būdais. Tolesnis duomenų tvarkymas istoriniais, statistiniais ar moksliniais tikslais laikomas suderinamu dalyku, su sąlyga, kad valstybės narės numato atitinkamas apsaugos priemonės;
- c) adekvatūs, susiję ir savo apimtimi neviršijantys tikslų, kuriems jie renkami ir (arba) vėliau tvarkomi;

<...>

2. Duomenų valdytojo pareiga užtikrinti, kad būtų laikomasi šio straipsnio 1 dalies.“

6 Tos pačios direktyvos 7 straipsnyje, susijusiame su duomenų teisėtumo tvarkymo kriterijais, nustatyta:

„Valstybės narės numato, kad asmens duomenis galima tvarkyti tik tuo atveju, jeigu:

<...>

- c) tvarkyti reikia vykdant teisinę prievolę, kuri privaloma duomenų valdytojui;
- arba

<...>

- e) tvarkyti reikia vykdant užduotį, atliekamą visuomenės labui, arba įgyvendinant oficialius įgaliojimus, suteiktus duomenų valdytojui arba trečiajam šaliai, kuriai atskleidžiami duomenys; arba

<...>“

7 Direktyvos 95/46 17 straipsnyje „Tvarkymo saugumas“ nustatyta:

„1. Valstybės narės numato, kad duomenų valdytojas privalo įgyvendinti tinkamas technines ir organizacines priemones, skirtas apsaugoti, kad asmens duomenys nebūtų netyčia ar neteisėtai sunaikinti ar netyčia prarasti, pakeisti, neleistinais atskleisti ar palikti prieinami, ypač, kai tvarkomus duomenis tenka perduoti tinklu, taip pat apsaugoti nuo bet kokių kitų neteisėtų tvarkymo būdų.

Atsižvelgus į technologijų lygį ir jų įdiegimo išlaidas, minėtos priemonės turi užtikrinti tokį saugumo lygį, kuris atitiktų tvarkymo keliamą riziką ir saugotinų duomenų pobūdį.

<...>“

Direktyva 2003/88/EB

- 8 2003 m. lapkričio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/88/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų (OL L 299, p. 9; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 381) 1 straipsnyje „Tikslas ir taikymo sritis“ nustatyta:

„1. Ši direktyva nustato būtiniausius saugos ir sveikatos reikalavimus dėl darbo laiko organizavimo.

2. Ši direktyva taikoma:

- a) minimaliam dienos poilsio, savaitės poilsio ir kasmetinių atostogų laikui, pertraukoms ir maksimaliam savaitės darbo laikui ir <...>

<...>“

- 9 Šios direktyvos 6 straipsnyje „Maksimalus savaitės darbo laikas“ nustatyta:

„Valstybės narės imasi priemonių užtikrinti, kad, atsižvelgiant į būtinybę garantuoti darbuotojų saugą ir sveikatos apsaugą:

<...>

- b) vidutinis darbo laikas, įskaitant viršvalandžius, per kiekvieną septynių dienų laikotarpį nebūtų ilgesnis kaip 48 valandos.“

- 10 Šios direktyvos 22 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje nustatyta:

„Valstybė narė gali netaikyti 6 straipsnio, jei ji laikosi bendrųjų principų dėl darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos ir imasi priemonių užtikrinti, kad:

- a) joks darbdavys nereikalautų iš darbuotojo dirbti per septynias dienas daugiau kaip 48 valandas <...> jei jis negavo darbuotojo sutikimo dirbti tokį darbą;

<...>

- c) darbdavys turėtų visų tokį darbą dirbančių darbuotojų naujausius sąrašus;

- d) sąrašai būtų perduoti kompetentingosioms institucijoms, kurios dėl su darbuotojų sauga ir (arba) sveikata susijusių priežasčių gali uždrausti arba apriboti galimybę viršyti savaitės darbo valandų skaičių;

<...>“

Portugalijos teisės aktai

- 11 Darbo kodekso (*codigo do trabalho*), patvirtinto 2009 m. vasario 12 d. Įstatymu Nr. 7/2009, 102 straipsnyje „Darbo laiko sąrašai“ nustatyta:

„1. Darbdavys privalo pildyti darbo laiko sąrašus, net ir susijusius su pagal laisvą darbo grafiką dirbančiais darbuotojais, kurie laikomi prieinamose patalpose ir taip, kad būtų galima nedelsiant susipažinti su jų duomenimis.

2. Sąrašuose turi būti nurodytos darbo pradžios ir pabaigos valandos su pertraukomis ar pauzėmis, kurios neįskaičiuojamos į darbo laiką, kad būtų galima nustatyti, kiek darbo valandų darbuotojas dirbo per dieną ir per savaitę <...>

<...>

5. Šio straipsnio nuostatų pažeidimas yra sunkus administracinis pažeidimas.“

- 12 2009 m. rugsėjo 14 d. Įstatyme Nr. 107/2009, be kita ko, nustatyta:

„1 straipsnis –

Inspektavimo procedūros

1. Atlikdamas savo pareigas, socialinės apsaugos inspektorius, laikydamasis tam tikrų teisės aktų nuostatų, vykdo šias procedūras:

- a) reikalauja nedelsiant leisti peržiūrėti dokumentus ir kitus sąrašus, naudingus darbo santykiams ir sąlygoms nustatyti, arba pateikti juos inspekcijos prie Darbo ministerijos padaliniais;

<...>

2. Atlikdamas savo pareigas, socialinės apsaugos inspektorius, laikydamasis specifinių teisės aktų nuostatų, vykdo šias procedūras:

- a) reikalauja nedelsiant pateikti, kad būtų išnagrinėta, susipažinta ir pridėta prie protokolų, žurnalus, dokumentus, sąrašus ir kitus dokumentus, kurie gali priklausyti organizacijoms, kurių veikla tikrinama, ir kurie yra naudingi tiriant tikrinamus faktus, ir padaryti jų kopijas;

<...>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 13 2010 m. kovo 9 d. ACT patikrino Vizėje esantį *Worten* įmonės padalinį ir patikrinimo protokole konstatavo:

- įmonė dirbti šiame padalinyje buvo pasamdžiusi keturis darbuotojus, kurie dirbo pamainomis,
- joje nebuvo galima nedelsiant susipažinti su darbo laiko sąrašais, kuriuose būtų nurodyti darbuotojų kiekvienos dienos darbo laikas, kasdienio ir savaitinio poilsio laikas ir dienos bei savaitės darbo laiko apskaičiavimas,
- darbuotojai registruoja darbo laiką pridėdami magnetinę kortelę prie laiką registruojančio įrenginio, esančio šalia atitinkamo įmonės padalinio esančioje parduotuvėje,
- bet kuris toje bendrovėje ir padalinyje dirbantis darbuotojas negalėjo susipažinti su tų sąrašų duomenimis; su minėtais duomenimis galėjo susipažinti tik specialiai tam skirtais kompiuteriais besinaudojantys asmenys, t. y. *Worten* už regioną atsakingas asmuo, kurio inspektuojant nebuvo. Reikalui esant, reikia laukti, kad informaciją pateiktų *Worten* Personalo skyriaus centrinė buveinė.

- 14 Įpareigojus pateikti šiuos duomenis, darbo laiko sąrašai su pagal įstatymą privalomais duomenimis ACT buvo pateiktas 2010 m. kovo 15 d.

- 15 2012 m. kovo 14 d. sprendimu ACT nusprendė, kad *Worten* padarė sunkų administracinį darbo teisės pažeidimą, nes nepaisė Darbo kodekso 202 straipsnio 1 dalyje nustatytų taisyklių, susijusių su darbo laiko sąrašais, nes ji atitinkamame padalinyje neleido ACT nedelsiant susipažinti su šiame padalinyje dirbančių darbuotojų darbo laiko sąrašais. Pažeidimo sunkumas susijęs su faktu, kad darbo laiko sąrašai leidžia tiesiogiai ir greitai nustatyti, ar įmonės veikla vykdoma pagal darbo laiko reglamentuojančius teisės aktus. Todėl ACT paskyrė *Worten* 2 000 eurų dydžio baudą.
- 16 *Worten* pateikė ieškinį dėl šio sprendimo panaikinimo *Tribunal do trabalho de Viseu*.
- 17 Šiomis aplinkybėmis *Tribunal do trabalho de Viseu* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
1. Ar Direktyvos 95/46/EB 2 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad „asmens duomenų“ sąvoka apima darbo laiko sąrašus, t. y. įrašus apie kiekvieno darbuotojo darbo pradžios ir pabaigos laiką bei į darbo laiką neįskaičiuojamas pertraukos ar pauzės?
 2. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar pagal Direktyvos 95/46 17 straipsnio 1 dalį Portugalijos valstybė privalo numatyti tinkamas technines ir organizacines priemones asmens duomenims apsaugoti nuo atsitiktinio arba neteisėto jų sunaikinimo, atsitiktinio praradimo ir nuo neteisėto pakeitimo, skleidimo ar prieigos suteikimo, ypač kai tvarkant jie perduodami tinklais?
 3. Jei būtų atsakyta teigiamai ir į antrąjį klausimą, ar tokiu atveju, kai valstybė narė nepriima jokios priemonės pagal Direktyvos 95/46 17 straipsnio 1 dalį ir jei už tokių duomenų tvarkymą atsakingas darbdavys patvirtina ribotą naudojimosi jais sistemą, pagal kurią nacionalinė darbo sąlygų priežiūros institucija negali jų gauti automatiškai, ar Sąjungos teisės viršenybės principas turi būti aiškinamas taip, kad valstybė narė negali bausti tokio darbdavio už pirmiau nurodytą jo elgesį?

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

- 18 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nori sužinoti, ar Direktyvos 95/46 2 straipsnio a punktas turi būti aiškinamas taip, kad tokie darbo laiko sąrašai, kaip nagrinėjami pagrindinėje byloje, kuriuose nurodytos kiekvieno darbuotojo darbo pradžios ir pabaigos valandos su atitinkamomis pertraukomis ar pauzėmis, patenka į „asmens duomenų“ sąvoką, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą.
- 19 Šiuo klausimu pakanka konstatuoti, kad, kaip nurodė visi rašytines pastabas pateikę suinteresuotieji asmenys, tokiuose darbo laiko sąrašuose, kaip nagrinėjami pagrindinėje byloje, pateikti duomenys, susiję su kiekvieno darbuotojo dienos darbo ir poilsio laikotarpiais, yra asmens duomenys, kaip jie suprantami pagal Direktyvos 95/46 2 straipsnio a punktą, nes tai yra „informacija, susijusi su fiziniu asmeniu, kurio tapatybė nustatyta arba gali būti nustatyta“ (šiuo klausimu žr. 2003 m. gegužės 20 d. Sprendimo *Österreichischer Rundfunk ir kt.*, C-465/00, C-138/01 ir C-139/01, Rink. p. I-4989, 64 punktą; 2008 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Huber*, C-524/06, Rink. p. I-9705, 43 punktą ir 2009 m. gegužės 7 d. Sprendimo *Rijkeboer*, C-553/07, Rink. p. I-3889, 42 punktą).
- 20 Darbdavio vykdomas tokių duomenų rinkimas, įrašymas, rūšiavimas, saugojimas, susipažinimas su jais, jų naudojimas ir perdavimas institucijoms, atsakingoms už darbo sąlygų laikymosi priežiūrą, yra „asmens duomenų tvarkymas“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 95/46 2 straipsnio b punktą (šiuo klausimu žr. minėtų sprendimų *Österreichischer Rundfunk ir kt.* 64 punktą ir *Huber* 43 punktą).

- 21 Be to, pažymėtina, jog kadangi šioje pagrindinėje byloje neginčijama, kad asmens duomenys tvarkomi automatinio būdu ir kad šiam tvarkymui netaikoma jokia Direktyvos 95/46 3 straipsnio 2 dalyje nustatyta išimtis, minėtam tvarkymui ši direktyva taikoma.
- 22 Todėl į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 95/46 2 straipsnio a punktas turi būti aiškinamas taip, jog darbo laiko sąrašai, kaip nagrinėjami pagrindinėje byloje, kuriuose nurodomos kiekvieno darbuotojo darbo pradžios ir pabaigos valandos su atitinkamomis pertraukomis ar pauzėmis, patenka į „asmens duomenų“ sąvoką, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą.

Dėl antrojo ir trečiojo klausimų

- 23 Antruoju ir trečiuoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Direktyvos 95/46 17 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad kiekviena valstybė narė privalo numatyti tinkamas technines ir organizacines priemones asmens duomenims apsaugoti, kad jie nebūtų netyčia ar neteisėtai sunaikinti ar netyčia prarasti, pakeisti, neleistinai atskleisti ar palikti prieinami, ir, jei taip, ar valstybė narė, kuri nesiėmė tokių priemonių, turi teisę skirti sankciją darbdaviui, kuris, kaip minėtų duomenų valdytojas, pasirinko ribotos prieigos prie šių duomenų sistemą ir institucijai, atsakingai už darbo sąlygų laikymosi priežiūrą, neleido nedelsiant su jais susipažinti.
- 24 Primintina, kad pagal Direktyvos 95/46 17 straipsnio, susijusio su tvarkymo saugumu, 1 dalį valstybės narės turi numatyti duomenų valdytojo pareigą imtis tinkamų techninių ir organizacinių priemonių, skirtų užtikrinti tokiam saugumo lygiui, kuris, atsižvelgiant į technologijų lygį ir jų įdiegimo išlaidas, atitiktų tvarkymo keliamą riziką ir saugotinių duomenų pobūdį (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Rijkeboer* 62 punktą).
- 25 Darytina išvada, kad, priešingai nei pagrindas, kuriuo pagrįsti antrasis ir trečiasis klausimai, minėta 17 straipsnio 1 dalis neįpareigoja valstybių narių, išskyrus atvejus, kai jos veikia kaip asmens duomenų valdytojos, imtis šių techninių ir organizacinių priemonių, nes pareiga imtis tokių priemonių taikoma tik duomenų valdytojui, arba šiuo atveju darbdaviui. Tačiau ši nuostata įpareigoja valstybes nares savo vidaus teisėje numatyti nuostatą, kurioje tokia pareiga būtų nustatyta.
- 26 Be to, iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą visai nematyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjami duomenys būtų netyčia ar neteisėtai sunaikinti ar atsitiktinai prarasti, neteisėtai pakeisti, atskleisti ar palikti prieinami arba jie tvarkyti kokiais nors kitais neteisėtais būdais, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 95/46 17 straipsnio 1 dalį. Atvirkščiai, iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad šioje byloje neginčijama, jog pagal nacionalinę teisę nacionalinėms institucijoms, kompetentingoms darbo sąlygų laikymosi priežiūros srityje, leidžiama susipažinti su šiais duomenimis.
- 27 Tačiau *Worten* savo rašytinėse pastabose teigia, kad Darbo kodekso 202 straipsnio 1 dalyje nustatyta pareiga pateikti darbo laiko sąrašus taip, kad su jais būtų galima nedelsiant susipažinti, nesuderinama su pareiga įsteigti tinkamą šiuose sąrašuose saugomų asmens duomenų apsaugos sistemą. Tokia pareiga reikštų pripažinimą, kad kiekvienas atitinkamos įmonės darbuotojas gali susipažinti su šiais duomenimis, o tai pažeistų Direktyvos 95/46 17 straipsnio 1 dalyje nustatytą pareigą užtikrinti šių duomenų saugumą. *Worten* teigimu, tokia bendra prieiga panaikintų bet kokią šios nuostatos veiksmingumą.
- 28 Su tokiais argumentais negalima sutikti. Priešingai nei prielaida, kuria grindžiami šie argumentai, darbdavio, kaip asmens duomenų valdytojo, pareiga leisti nacionalinei institucijai, atsakingai už darbo sąlygų laikymosi priežiūrą, nedelsiant susipažinti su darbo laiko sąrašais, visiškai nereiškia, kad vien dėl šios priežasties šiuose sąrašuose esantys asmens duomenys neišvengiamai taptų prieinami tam leidimo neturintiems asmenims. Kaip teisingai pažymėjo Portugalijos vyriausybė, pagal

Direktyvos 95/46 17 straipsnio 1 dalį asmens duomenų valdytojas turi imtis tinkamų techninių ir organizacinių priemonių, kad tik reikalingą leidimą prieiti prie atitinkamų asmens duomenų turintys asmenys galėtų atsakyti į trečiųjų asmenų pateiktą prašymą leisti susipažinti su duomenimis.

- 29 Tokiomis aplinkybėmis neatrodo, kad Direktyvos 95/46 17 straipsnio 1 dalies aiškinimas būtų svarbus siekiant išnagrinėti pagrindinę bylą.
- 30 Tačiau pagal SESV 267 straipsnyje įtvirtintą nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo bendradarbiavimo procedūrą pastarasis turi pateikti nacionaliniam teismui naudingą atsakymą, kuris leistų šiam išspręsti nagrinėjamą bylą. Tokiu atveju prireikus Teisingumo Teismui gali tekti performuluoti jam pateiktus klausimus. Be to, Teisingumo Teismas turi aiškinti visas Sąjungos teisės nuostatas, kurių reikia nacionaliniams teismams, kad jie išspręstų nagrinėjamas bylas, net jei šios nuostatos nėra aiškiai nurodytos šių teismų Teisingumo Teismui pateiktuose klausimuose (žr., be kita ko, 2007 m. kovo 8 d. Sprendimo *Campina*, C-45/06, Rink. p. I-2089, 30 ir 31 punktus bei 2010 m. spalio 14 d. Sprendimo *Fuß*, C-243/09, Rink. p. I-9849, 39 punktą).
- 31 Vadinas, net jei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausime dėl išaiškinimo formaliai nurodė tik Direktyvos 95/46 17 straipsnio 1 dalį, ši aplinkybė netrukdo Teisingumo Teismui pateikti jam visapusišką Sąjungos teisės išaiškinimą, kuris galėtų būti naudingas sprendimui jo nagrinėjamoje byloje priimti, nepriklausomai nuo to, ar šis teismas apie tai užsiminė savo pateiktame klausime. Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas turi iš visos nacionalinio teismo pateiktos informacijos, ypač iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvuojamosios dalies, atrinkti aiškintinus Bendrijos teisės klausimus, atsižvelgdamas į bylos dalyką (žr. minėto Sprendimo *Fuß* 40 punktą).
- 32 Šiuo atveju iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia nustatyti, ar Direktyvos 95/46 nuostatos turi būti aiškinamos taip, kad jomis draudžiami tokie nacionalinės teisės aktai, kaip nagrinėjami pagrindinėje byloje, kuriais darbdaviui nustatoma pareiga pateikti nacionalinei institucijai, atsakingai už darbo sąlygų laikymosi priežiūrą, darbo laiko sąrašus taip, kad ji galėtų iškart su jais susipažinti. Kaip matyti iš šio sprendimo 15 punkto, pinigine bausme *Worten* buvo paskirta būtent dėl šios Darbo kodekso 202 straipsnio 1 dalyje nustatytos pareigos pažeidimo.
- 33 Šiuo klausimu primintina, kad pagal Direktyvos 95/46 II skyriaus „Bendrosios asmens duomenų tvarkymo teisėtumo taisyklės“ nuostatas bet koks asmens duomenų tvarkymas, kuriam netaikomi šios direktyvos 13 straipsnyje numatyti leidimai nukrypti, turi, pirma, atitikti šios direktyvos 6 straipsnyje nurodytus duomenų kokybės principus ir, antra, tenkinti vieną iš duomenų tvarkymo teisėtumo principų, išvardytų šios direktyvos 7 straipsnyje (žr. minėtų sprendimų *Österreichischer Rundfunk ir kt.* 65 punktą, *Huber* 48 punktą ir 2011 m. lapkričio 24 d. Sprendimo *ASNEF ir FECEMD*, C-468/10 ir C-469/10, Rink. p. I-12181, 26 punktą).
- 34 Konkrečiau kalbant, duomenys turi būti „surinkti įvardytais, aiškiai apibrėžtais ir teisėtais tikslais“ (Direktyvos Nr. 95/46 6 straipsnio 1 dalies b punktas), taip pat būti „adekvatūs ir savo apimtimi neviršijantys tikslų, kuriems jie renkami“ (6 straipsnio 1 dalies c punktas). Be to, pagal tos pačios direktyvos 7 straipsnio c ir e punktus asmens duomenų tvarkymas yra teisėtas, kai „tvarkyti reikia vykdant teisinę prievolę, kuri privaloma duomenų valdytojui“, arba „tvarkyti reikia vykdant užduotį, atliekamą visuomenės labui, arba įgyvendinant oficialius įgaliojimus, suteiktus duomenų valdytojui <...> kuri[am] atskleidžiami duomenys“ (minėto Sprendimo *Österreichischer Rundfunk ir kt.* 66 punktas).
- 35 Panašu, kad taip yra tokioje situacijoje, kuri susiklostė pagrindinėje byloje, nes paaiškėjo – o tai dar turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, – pirma, kad darbo laiko sąrašuose esantys asmens duomenys surinkti siekiant užtikrinti darbo sąlygas reglamentuojančių teisės aktų

laikymąsi ir, antra, kad šių asmens duomenų tvarkymas yra būtinas vykdant darbdaviui privalomą teisinę prievolę bei už darbo sąlygų laikymosi priežiūrą atsakingai institucijai patikėtas kontrolės užduotis.

- 36 Kalbant apie konkrečius šios nacionalinės institucijos taikomus priegios prie šių asmens duomenų organizavimo būdus, kuriais siekiama užtikrinti jos darbo sąlygų laikymosi priežiūros užduotis, primintina, kad priegios suteikimas tik toms institucijoms, kurios yra kompetentingos šioje srityje, gali būti laikomas būtinu, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 95/46 7 straipsnio e punktą (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Huber* 61 punktą).
- 37 Dėl darbdavio pareigos šiai nacionalinei institucijai nedelsiant suteikti priegią prie darbo laiko sąrašų iš Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad ji gali būti privaloma, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, jei tai padeda veiksmingiau taikyti darbo sąlygas reglamentuojančius teisės aktus (pagal analogiją žr. minėto Sprendimo *Huber* 62 punktą).
- 38 Šiuo klausimu reikia priminti, kad Direktyva 2003/88 siekiama nustatyti minimalius reikalavimus, skirtus darbuotojų gyvenimo ir darbo sąlygoms pagerinti derinant nacionalinės teisės aktus dėl darbo laiko. Šiuo darbo laiko organizavimo taisyklių suderinimu Europos Sąjungos lygiu siekiama užtikrinti geresnę darbuotojų saugą ir sveikatos apsaugą, suteikiant jiems minimalius poilsio laikotarpius, ypač dienos ir savaitės poilsį, bei atitinkamas poilsio pertraukas ir numatant savaitės darbo laiko maksimalią ribą (šiuo klausimu, be kita ko, žr. 2004 m. spalio 5 d. Sprendimo *Pfeiffer ir kt.*, C-397/01-C-403/01, Rink. p. I-8835, 76 punktą ir 2010 m. lapkričio 25 d. Sprendimo *Fuß*, C-429/09, Rink. p. I-12167, 43 punktą).
- 39 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, Direktyvos 2003/88 6 straipsnio b punktas įpareigoja valstybes nares imtis „būtinų priemonių“, kad, atsižvelgiant į darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos imperatyvus, vidutinis darbo laikas, įskaitant viršvalandžius, per kiekvieną septynių dienų laikotarpį nebūtų ilgesnis kaip 48 valandos (šiuo klausimu žr. minėtų sprendimų *Pfeiffer ir kt.* 100 punktą ir 2010 m. spalio 14 d. *Fuß* 33 punktą).
- 40 Be to, Direktyvos 2003/88 22 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje numatyta, kad valstybės narės gali taikyti šios direktyvos 6 straipsnyje nustatytas nuostatas su sąlyga, kad, be kita ko, jos imsis būtinų priemonių užtikrinti, kad darbdavys turėtų visų atitinkamų darbuotojų naujausius sąrašus (minėtos direktyvos 22 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos c punktas) ir kad šie sąrašai būtų perduoti kompetentingosioms institucijoms, kurios dėl su darbuotojų sauga ir (arba) sveikata susijusių priežasčių gali drausti arba riboti galimybę viršyti savaitės darbo valandų skaičių (tos pačios direktyvos 22 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos d punktas).
- 41 Komisijos manymu, net jei Direktyva 2003/88 valstybėms narėms nenustato aiškios pareigos priimti teisės aktus, kaip antai nagrinėjamus pagrindinėje byloje, vis dėlto šia direktyva nustatytų sąlygų laikymosi kontrolė gali apimti tokias nurodytiems tikslams pasiekti „būtiną priemonę“, kaip priežiūros priemonių nustatymas. Be to, darbdavio pareiga leisti nedelsiant susipažinti su darbo laiko sąrašais padeda užkirsti kelią bet kokiai galimybei pakeisti duomenis laikotarpiu nuo kompetentingų nacionalinių institucijų patikrinimo vizito ir šių institucijų atliekamo šių duomenų faktinio patikrinimo.
- 42 *Worten* teigia priešingai, kad ši pareiga yra perteklinė, nes ja kišamasi į darbuotojų privatų gyvenimą. Iš tikrųjų, viena vertus, darbo laiko sąrašais siekiama suteikti darbuotojui priemonę, leidžiančią įrodyti faktiškai išdirbtą laiką. Be to, šių sąrašų autentiškumas pagrindinėje byloje neginčytas. Kita vertus, šie sąrašai leidžia įvertinti darbo laiko vidurkį, siekiant kontroliuoti, be kita ko, atleidimo nuo darbo laiką. Šiuo tikslu neatidėliotinas šių sąrašų prieinamumas neturi jokios pridėtinės vertės. Be to, tuose pačiuose sąrašuose esanti informacija gali būti į juos įtraukta vėliau.

- 43 Šioje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi išnagrinėti, ar darbdaviui tenkanti pareiga pateikti nacionalinei institucijai, atsakingai už darbo sąlygų laikymosi priežiūrą, darbo laiko sąrašus, kad ji iškart galėtų su jais susipažinti, gali būti laikoma būtina šios institucijos vykdomai priežiūros užduočiai ir padedančia veiksmingiau taikyti darbo sąlygas, visų pirma darbo laiką reglamentuojančius teisės aktus.
- 44 Šiuo klausimu bet kuriuo atveju reikia pažymėti, kad jei tokia pareiga būtina siekiant šio tikslo, sankcijos, kurios buvo paskirtos siekiant užtikrinti veiksmingą Direktyvoje 2003/88 nustatytų reikalavimų taikymą, neturi pažeisti ir proporcingumo principo, o tai pagrindinėje byloje taip pat turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas (pagal analogiją žr. 2003 m. lapkričio 6 d. Sprendimo *Lindqvist*, C-101/01, Rink. p. I-12971, 88 punktą).
- 45 Šiomis sąlygomis į antrąjį ir trečiąjį klausimus reikia atsakyti: Direktyvos 95/46 6 straipsnio 1 dalies b ir c punktai bei 7 straipsnio c ir e punktai turi būti aiškinami taip, kad jie nedraudžia tokių nacionalinės teisės aktų, kaip nagrinėjami pagrindinėje byloje, kuriais darbdaviui nustatyta pareiga pateikti nacionalinei institucijai, atsakingai už darbo sąlygų laikymosi priežiūrą, darbo laiko sąrašus, kad ji galėtų iškart su jais susipažinti, jei tokia pareiga būtina vykdomai darbo sąlygų, visų pirma darbo laiką reglamentuojančių teisės aktų taikymo, priežiūros užduočiai.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 46 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

- 1. 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo 2 straipsnio a punktas turi būti aiškinamas taip, jog darbo laiko sąrašai, kaip nagrinėjami pagrindinėje byloje, kuriuose nurodomos kiekvieno darbuotojo darbo pradžios ir pabaigos valandos su atitinkamomis pertraukomis ar pauzėmis, patenka į „asmens duomenų“ sąvoką, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą.**
- 2. Direktyvos 95/46 6 straipsnio 1 dalies b ir c punktai bei 7 straipsnio c ir e punktai turi būti aiškinami taip, kad jie nedraudžia tokių nacionalinės teisės aktų, kaip nagrinėjami pagrindinėje byloje, kuriais darbdaviui nustatyta pareiga pateikti nacionalinei institucijai, atsakingai už darbo sąlygų laikymosi priežiūrą, darbo laiko sąrašus, kad ji galėtų iškart su jais susipažinti, jei tokia pareiga būtina vykdomai darbo sąlygų, visų pirma darbo laiką reglamentuojančių teisės aktų taikymo, priežiūros užduočiai.**

Parašai.